

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

2023

Annalea Suominen

Kryptovaluutat yrityksen kirjanpidossa ja verotuksessa

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Liiketalous

2023 | 34 sivua

Annalea Suominen

Kryptovaluutat yrityksen kirjanpidossa ja verotuksessa

Opinnäytetyön tarkoituksena oli perehtyä kryptovaluuttoihin ja yrityksen toimintamahdollisuuksiin niiden parissa. Tavoitteena oli laatia kattava ohjeistus yrityksen kirjanpidolliseen ja verotukselliseen käsittelyyn kryptovaluuttojen parissa. Opinnäytetyö toteutettiin toimeksiantona Turun Ammattikorkeakoulun koulutusvastaava Jukka Rantalalle.

Opinnäytetyö toteutettiin kirjallisuuskatsauksena, jonka perusteella tehtiin ohjeistuksia eri tilanteiden varalle. Opinnäytetyö sisältää teoreettista taustaa niin kryptovaluutoista kuin osakeyhtiöstäkin ja sen kirjanpidosta sekä verotuksesta. Työ sisältää lisäksi ohjeistuksen, miten kryptovaluuttoja käsitellään sekä kirjanpidossa että verotuksessa. Ohjeistuksessa on huomioitu erilaisia tilanteita ja mahdollisuuksia kryptovaluuttojen käsittelyn osalta.

Lopuksi voidaan todeta yrityksen mahdollisuuksien kryptovaluuttojen parissa olevan hyvin monipuoliset, koska yritys voi esimerkiksi sijoittaa varojaan aktiivisesti tai passiivisesti kryptovaluuttoihin, se voi osallistua kryptovaluuttojen louhintaan tai käyttää niitä maksuvälineinä. Moninaiset mahdollisuudet tuovat myös kirjanpidolliseen ja verotukselliseen käsittelyyn paljon erilaisia tilanteita ja mahdollisuuksia.

Asiasanat:

kryptovaluutta, kirjanpito, verotus

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Degree programme in Business Administration

2023 | 34 pages

Annalea Suominen

Cryptocurrencies in company accounting and taxation

The purpose of the thesis was to learn about cryptocurrencies and the company's operational possibilities with them. The goal was to prepare comprehensive guidelines for the company's accounting and fiscal handling of cryptocurrencies. The thesis was carried out as an assignment for Jukka Rantala, leader of education at Turku University of Applied Sciences.

The thesis was implemented as a literature review, based on which guidelines were made for different situations. The thesis contains a theoretical background on cryptocurrencies as well as the limited company and its accounting and taxation. The work also includes instructions on how to handle cryptocurrencies in both accounting and taxation. The instructions consider different situations and possibilities regarding the handling of cryptocurrencies.

Finally, it can be stated that the company's opportunities with cryptocurrencies are very versatile because the company can, for example, actively or passively invest its funds in cryptocurrencies, it can participate in the mining of cryptocurrencies or use them as means of payment. The various possibilities also bring a lot of different situations and opportunities to the accounting and fiscal processing.

Keywords:

Cryptocurrency, accounting, taxation

Sisältö

Käytetyt lyhenteet tai sanasto	6
1 Johdanto	7
2 Kryptovaluutat	8
2.1 Tunnettuja kryptovaluuttoja	9
2.2 Lohkoketjut	9
2.3 Louhinta	10
3 Kryptovaluutat kirjanpidossa ja verotuksessa	12
3.1 Yleistä osakeyhtiön kirjanpidosta	12
3.2 Kryptovaluuttojen verotus	14
3.3 Hankintamenon määrittäminen	15
4 Kirjanpidollinen ja verotuksellinen käsittely käytännössä	17
4.1 Hankintameno	18
4.2 Osto- ja myyntitoiminta	19
4.2.1 Osto- ja myyntitoiminta rahoitusomaisuudessa	20
4.2.2 Osto- ja myyntitoiminta vaihto-omaisuudessa	22
4.2.3 Osto- ja myyntitoiminta muussa omaisuudessa	23
4.3 Kryptovaluutat maksuvälineenä	24
4.4 Louhinta	26
4.5 Arvonlisäverotus	27
4.6 Tilinpäätös	28
5 Pohdinta	31
Lähteet	33

Kuvat

Kuva 1. Hankintamenon jaksottaminen	19
Kuva 2. Rahoitusomaisuuden luovutusvoitto	21
Kuva 3. Rahoitusomaisuuden luovutustappio	21
Kuva 4. Kryptovaluutan vaihdanta toiseen kryptovaluuttaan	22
Kuva 5. Osto- ja myyntitoiminta vaihto-omaisuudessa	23
Kuva 6. Osto- ja myyntitoiminnan käsittely muussa omaisuudessa	24
Kuva 7. Kryptovaluutat maksuvälineenä	25
Kuva 8. Louhinnan käsittely Proof of Work -menetelmää käytettäessä	27
Kuva 9. Arvonalentuman kirjaus	30

Käytetyt lyhenteet tai sanasto

Kryptovaluutta

Kryptografiaan perustuva digitaalinen valuutta

Kryptografia

Salaustekniikka

Bitcoin

Ensimmäinen ja tunnetuin kryptovaluutta

1 Johdanto

Kryptovaluutat ovat yleistyneet valtavasti viime vuosina. Kryptovaluutat ovat siirtymässä osaksi arkipäivää myös yritysmaailmassa (Tilisanomat 2022). Sen vuoksi niiden käsittely yrityksen kirjanpidossa ja verotuksessa on noussut olennaiseksi ja ajankohtaiseksi kysymykseksi. Opinnäytetyön tavoitteena on perehtyä kryptovaluuttoihin sekä niiden kirjanpidolliseen ja verotukselliseen käsittelyyn. Tarkoituksena on luoda mahdollisimman monipuolinen ohjeistus kryptovaluutoista sekä niiden käsittelystä.

Opinnäytetyön aihe rajattiin koskemaan vain osakeyhtiöitä. Kirjanpidollisen ja verotuksellisen käsittelyn osalta aihe rajautui yleisimpiin tapauksiin eli työssä ei otettu kantaa erikoisempiin ja poikkeuksellisimpiin mahdollisuuksiin kryptovaluuttojen parissa.

Opinnäytetyön teoriaosuus sisältää yleistä tietoa kryptovaluutoista. Sen lisäksi teoriaosuudessa on myös yleistä tietoa osakeyhtiöstä, kirjanpidosta sekä verotuksesta. Verotuksen osalta on otettu huomioon niin arvonlisäverotus kuin tuloverotus. Kirjanpidon osalta käydään läpi yleisesti, miten kryptovaluutat kirjataan yrityksen kirjanpitoon ja millaisia vaihtoehtoja siinä on.

Opinnäytetyön neljäs luku sisältää laajan ja monipuolisen ohjeistuksen kryptovaluuttojen kirjanpidollisesta sekä verotuksellisesta käsittelystä. Kirjanpidollisen käsittelyn osalta on huomioitu yleisimpiä tilanteita yrityksen kirjanpidossa ja havainnollistettu asiaa esimerkkien ja tiliristikoiden avulla.

Lopuksi voidaan todeta kryptovaluutoilla olevan monenlaisia mahdollisuuksia yrityksen toiminnassa. Moninaiset mahdollisuudet tuovat myös omat haasteensa. Koska kyseessä on kuitenkin melko uusi asia, ei viranomaisten ohjeet ole täysin aukottomia.

2 Kryptovaluutat

Kryptovaluutta on yksi virtuaalivaluutan muodoista. Virtuaalivaluutalla tarkoitetaan digitaalista valuuttaa, jota voidaan siirtää, tallettaa tai vaihtaa sähköisesti, ja jotka eivät ole keskuspankin tai viranomaisen liikkeelle laskemia. Kryptovaluutat ovatkin siis ainakin teoriassa immuuneja hallitusten väliintulolle ja vaikutuksille. Kryptovaluuttoja ei ole välttämättä kytketty lailliseksi maksuvälineeksi vahvistettuun valuuttaan eikä niillä siten myöskään ole samaa oikeudellista asemaa kuin valuutalla tai rahalla. Luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt hyväksyvät niitä vaihdantavälineinä. (Finanssivalvonta 2022; Hallipelto 2021, 211; Verohallinto 2020.)

Kryptovaluutat ovat digitaalisia ja perustuvat kryptografiaan eli tapaan salata ja koota informaatio uudelleen. Kryptografiaa hyödynnetään kryptovaluutoissa esimerkiksi transaktioiden vahvistamisessa sekä käyttäjätietojen salaamisessa. Kryptovaluutan salausominaisuus tekeekin niiden väärentämisen tai kaksinkertaisen kulutuksen lähes mahdottomaksi. Kryptovaluutat perustuvat lohkoketjuteknologiaan ja sen myötä ne ovat täysin digitaalisia. Lohkoketjuteknologialla tarkoitetaan teknologiaa, jonka avulla lohkoketjun eri osapuolet voivat luoda ja ylläpitää erilaisia hajautettuja tietokantoja. Lohkoketjut mahdollistavat toiminnan luotettavuuden, turvallisuuden sekä toimintavarmuuden. (Hallipelto 2021, 211; Northcrypto 2023a.)

Virtuaalivaluutat voidaan jakaa karkeasti kolmeen eri luokkaan. Niitä ovat maksuvälineen kaltaiset virtuaalivaluutat, tietyn hyödykkeen maksamiseen käyvät virtuaalivaluutat sekä rahoitusvälineiksi luettavat virtuaalivaluutat. Markkinoilta kuitenkin löytyy myös hybridimalleja, joissa yhdistyy useampia ominaisuuksia. (Finanssivalvonta 2022.)

Kryptovaluutoilla on lukuisia eri käyttötarkoituksia. Niiden arvo määräytyy yleisesti kysynnän ja tarjonnan perusteella, joten se saattaa heitellä paljonkin lyhyellä aikavälillä. Esimerkiksi Bitcoinin markkina-arvo on vuosien aikana vaihdellut suuresti kysynnästä ja tarjonnasta riippuen. (Quinones & Nakamoto 2021, 79–80; Northcrypto 2023a.)

2.1 Tunnettuja kryptovaluuttoja

Kryptovaluuttojen historia ulottuu 1980-luvulle, mutta kaikki kryptovaluutat ennen bitcoinia kuitenkin epäonnistuivat (Hyppänen 2023). Bitcoin on siis maailman ensimmäinen kryptovaluutta ja sen toiminta on alkanut vuonna 2009. Bitcoin kuuluu kryptovaluuttojen ensimmäiseen sukupolveen ja se on tunnetuin maksuvälineen kaltaisista virtuaalivaluutoista ja yleisimmin käytetty kryptovaluutta (Kuutti 2017,22; Northcrypto 2023a.). Bitcoin on hajautettu kryptovaluutta ja se voidaan vaihtaa viralliseksi valuutaksi kuten euroksi (Hallipelto 2021, 211). Bitcoinien maksimimäärä on noin 21 miljoonaa bitcoinia ja poiketen perinteisistä valuutoista, bitcoineja ei ole mahdollista luoda enempää kuin maksimimäärän (Kuutti 2017, 28).

Maailman toiseksi suurin kryptovaluutta on vuonna 2015 julkaistu Ethereum, joka kuuluu kryptovaluuttojen toiseen sukupolveen. Sen toimintaperiaatteet eroavat hyvin paljon Bitcoinista, koska Bitcoin on digitaalinen vaihdannan väline, kun taas Ethereumia voidaan pitää kokonaisena ekosysteeminä. Ethereumin perustamisen tarkoituksena oli luoda Bitcoinille oma ohjelmointikieli, joka mahdollistaa erilaisten sovelluksien luomisen. Ethereumin päälle rakennettaville sovelluksille yhteistä on välikäsien, kuten pankkien poistaminen. (Northcrypto 2023a.)

Bitcoinin myötä markkinoille on tullut paljon uusia kryptovaluuttoja. Osa uusista kryptovaluutoista on lähes kopioita bitcoinista, kun taas jotkut tarjoavat mitä erikoisempia käyttötarkoituksia. Kaikilla kryptovaluutoilla ei myöskään ole maksimimäärää, jolloin ne muistuttavat tavallista valuuttaa. Kryptovaluuttojen yleistymisen ja lisääntymisen myötä liikkeellä on myös paljon huijauksia. (Hallipelto 2021, 212; Kuutti 2017, 30.)

2.2 Lohkoketjut

Lohkoketjulla tarkoitetaan uutta teknologiaa, jonka avulla esimerkiksi kryptovaluuttojen toiminta on mahdollista. Lohkoketjujen käyttötarkoitukset ovat

kuitenkin hyvinkin rajattomat sen turvallisuuden ja luotettavuuden vuoksi. Lohkoketju voi pitää sisällään kaikenlaista dataa ja ne on suunniteltu kestämaan erilaiset hyökkäykset ja manipuloinnit. Tässä opinnäytetyössä käsittelen lohkoketjuja kryptovaluuttojen näkökulmasta. (Johansson ym. 2019, 27; Kent & Bain 2020, 13.) Yksinkertaisesti voidaan sanoa, että lohkoketju on tietokanta, joka tallentaa tietoja yhteen ketjutettuihin lohkoihin. Lohkoketjun jokainen lohko pitää sisällään hakemiston, edellisen tiivisteen, tiivisteosoitteen, aikaleiman, tiedot sekä kertakäyttöluvun. (Quinones & Nakamoto 2021, 37,43.)

Ensimmäinen ja alkuperäinen lohkoketju on Bitcoinin taustalla toimiva järjestelmä. Se koostuu käyttäjiensä välisistä transaktioista eli esimerkiksi henkilö myy toiselle henkilölle bitcoineja, jolloin myyjä saa tililleen rahaa tai muun vastineen ja ostaja bitcoinit. Jokainen vastaava tapahtuma muodostaa oman lohkonsa. Lohkot liittyvät toisiinsa louhinnan avulla ja siten muodostuu ketju lohkoja. Lohkot ketjuutuvat toisiinsa aina aikajärjestyksessä. (Johansson ym.2019, 28; Kent & Bain 2020, 12–13; Quinones & Nakamoto 2021, 37.)

Lohkoketjun luotettavuus perustuu siihen, että jo tehtyjä lohkoja on lähes mahdoton muokata jälkikäteen. Jokainen luotu lohko pitää sisällään tietoa myös aiemmasta lohkosta tiivisteen muodossa, joten yhden lohkon muuttaminen vaatisi myös kaikkien myöhemmin luotujen lohkojen muuttamista. Lohkoketjun avulla myös inhimilliset virheet sekä sokea luottamus toisen sanaan poistuvat, koska lohkoketju hoitaa itse transaktion ja kaikki tiedot siitä tallentuvat kyseiseen lohkoon. (Kent & Bain 2020, 14–15; Kuutti 2017, 23; Quinones & Nakamoto 2021, 36–37.)

2.3 Louhinta

Kryptovaluuttojen louhinta on lohkoketjujen ylläpitoa ja louhijat ovat lohkoketjun ylläpitäjiä. Louhijat ovat elintärkeitä lohkoketjun ylläpidossa ja heidän tehtävänään onkin rakentaa uudet lohkot lohkoketjuun. Jokaisen kryptovaluutan louhinnassa peruseriaatteet ovat samoja, mutta louhinnot kuitenkin eroavat

hieman toisistaan. Louhijat saavat yleensä palkkioksi kryptovaluuttaa tai muun rahallisen korvauksen. (Hyppänen 2022; Northcrypto 2023a.)

Louhintaan kuuluvat kolme tärkeää asiaa ovat tapahtumien todentaminen, kyseisten todennettujen tapahtumien lisääminen lohkoon sekä uuden kryptovaluutan vapauttaminen lohkoketjuun, jolla tarkoitetaan louhijan työstään saamaa palkkiota. Louhijat voivat työskennellä joko yksin tai kuulua niin kutsuttuun louhintapooliin, jossa louhijoita on useampia. (Quinones & Nakamoto 2021, 39–40.)

Louhinta tapahtuu yleisimmin joko Proof of Work tai Proof of Stake -menetelmällä. Proof of Work menetelmässä keskeisessä osassa ovat tehokkaat tietokoneet, jotka ylläpitävät lohkoketjuja. Esimerkiksi Bitcoinin louhinnassa käytetään Proof of Work -menetelmää. Proof of Work -menetelmä tarvitsee toimiakseen tehokkaan tietokoneen ja sen myötä se kuluttaa paljon sähköä. Proof of Stake-menetelmä kehitettiin helpottamaan Proof of Work -menetelmän haasteita. Siinä louhinta tapahtuu lukitsemalla kryptovaluuttoja lohkoketjun ylläpitotyöhön. Proof of Stake -menetelmässä kryptovaluuttasiirrot ovat aiempaa nopeampia, siihen ei tarvita suuria laitehankintoja eikä se myöskään kuluta sähköä samaan tyyliin kuin Proof of Work -menetelmällä louhiminen. Suurimman osan viime aikoina ilmestyneistä kryptovaluutoista louhinta tapahtuu Proof of Stake -menetelmällä. (Northcrypto 2023b.)

3 Kryptovaluutat kirjanpidossa ja verotuksessa

3.1 Yleistä osakeyhtiön kirjanpidosta

Osakeyhtiön toiminnasta säädetään osakeyhtiölaissa (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624). Osakeyhtiön tilinpäätöksen tulee sisältää tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma sekä toimintakertomus. Poikkeuksena kuitenkin pien- ja mikroyritykset, joiden ei tarvitse laatia rahoituslaskelmaa eikä toimintakertomusta. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 79–80.)

Kirjanpitolaki velvoittaa noudattamaan hyvää kirjanpitotapaa. Hyvä kirjanpitotapa vaatii, että kirjanpidossa noudatetaan lainsäädäntö, sitä vastaavia määräyksiä sekä kirjanpidon yleisiä periaatteita. Kirjanpidon yleisillä periaatteilla tarkoitetaan kullakin alueella sillä hetkellä olevia ajankohtaisia sääntelyitä ja menettelytapoja. (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 42.) Kirjanpitolain mukaan yrityksen tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 41).

Yrityksen omaisuus voi olla omaisuuslajiltaan käyttöomaisuutta, vaihto-omaisuutta, rahoitusomaisuutta tai muuta omaisuutta. Omaisuuden laatu sekä käyttötarkoitus määrittää omaisuuslajin. Käyttöomaisuudella tarkoitetaan omaisuutta, jonka tarkoituksena on tuottaa yritykselle tuloja useamman tilikauden aikana. Kirjanpidossa käyttöomaisuus kirjataan taseessa pysyviin vastaaviin. Käyttöomaisuus jakautuu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin. Aineellisia hyödykkeitä ovat esimerkiksi koneet ja kalusto sekä rakennukset, kun taas aineettomia hyödykkeitä ovat esimerkiksi patentit, liikearvo ja arvopaperit. (Kukkonen & Walden 2020, 140, 148–149, 153.) Käyttöomaisuuden arvopaperit ovat esimerkiksi tytäryhtiön tai omistusyhteisyrityksen osakkeita, jotka palvelevat liiketoimintaa. Käyttöomaisuuden osakkeiden omistuksella ei tavoitella osinkotuottoja tai lyhyen aikavälin arvonnousuja vaan niillä on muita tarkoituksia. (Verohallinto 2021.)

Vaihto-omaisuudella tarkoitetaan luovitettaviksi tai kulutettaviksi olevia hyödykkeitä (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 178). Vaihto-omaisuus kuuluu taseessa vaihtuviin vastaaviin ja niiden tarkoituksena on tuottaa yritykselle tuloja seuraavan 12 kuukauden aikana. Vaihto-omaisuutta ovat esimerkiksi yrityksen tavarat, tarvikkeet sekä tietyt rahoitusarvopaperit. Rahoitusarvopaperit ovat vaihto-omaisuutta, kun kyseessä on myytäväksi hankitut arvopaperit. (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 119–120.)

Rahoitusomaisuudella tarkoitetaan yrityksen rahavaroja, kaikenlaisia muita saamisia, kuten myyntisaamisia sekä muita rahoitusvaroja.

Rahoitusomaisuuteen ei kuitenkaan automaattisesti kuulu kaikki rahoitusvälineet, koska rahoitusvälineet voivat kuulua myös esimerkiksi käyttöomaisuuteen. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 181.) Rahoitusomaisuuteen kuuluvat arvopaperit on hankittu tilapäisiksi sijoituksiksi eli enintään vuoden ajalle (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 122–123). Rahoitusväline voidaan taseessa esittää joko vaihtuvissa vastaavissa rahoitusomaisuudessa tai pysyvissä vastaavissa sijoituksissa (Kukkonen & Walden 2020, 180).

Muulla omaisuudella tarkoitetaan omaisuutta, joka ei kuulu mihinkään muuhun omaisuuslajiin. Aiemmin osakeyhtiöillä käytössä oli henkilökohtainen tulolähde, johon kuului tiettyjä omaisuuksia, kuten arvopapereita, joilla ei ollut suoraa yhteyttä elinkeinotoimintaan. Nämä aiemmin henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluneet omaisuudet kuuluvat nykyään yleensä muuhun omaisuuteen. Muuta omaisuutta on nykyään myös omaisuus, joka ei ole suoraan yhteydessä elinkeinotoimintaan. Muun omaisuuden arvopaperit ovat yleensä passiivisia sijoituksia, jotka eivät kuitenkaan täytä käyttöomaisuuden määritelmää. Verotuksessa omaisuus käsitellään omaisuuslajin perusteella. (Kukkonen & Walden 2020, 63–64.)

Keskeinen tilinpäätösperiaate on olennaisuus ja se onkin liitetty oikean ja riittävän kuvan käsitteeseen. Olennaisuuden periaate on aina ollut osana suomalaista tilinpäätöstä. Olennaisuuden periaatteen mukaan asia on olennainen, mikäli sen pois jättäminen voi vaikuttaa olennaisesti päätöksiin. Olennaisuuteen liittyen ei ole annettu tarkkoja euromääräisiä rajoja, mutta se

suhteutetaan yrityksen kokoon sekä liiketoiminnan luonteeseen ja laatuun. Olennaisuusperiaatetta noudatettaessa voidaan poiketa kirjanpitolain mukaisesta käsittelytavasta, kun kyseessä on seikka, joka ei ole olennainen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 134.)

Varovaisuuden periaatetta tulee noudattaa yrityksen koosta ja tuloksesta riippumatta. Periaatteen mukaisesti tilinpäätöksessä otetaan huomioon vain oikeasti toteutuneet voitot, mutta ennakoitavissa asioissa huomioon tulisi ottaa mahdolliset arvonalennukset ja velkojen lisäykset, vaikka ne tulisivatkin tietoon vasta tilinpäätöspäivän jälkeen. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 141.)

3.2 Kryptovaluuttojen verotus

Tulojen verottamista säädetään tuloverolaissa (TVL). Se sisältää kaikkia verovelvollisia koskevia tuloverotukseen liittyviä säännöksiä. Elinkeinoverolaki (EVL) säätelee liikkeen – ja ammatinharjoittajien verotettavan tulon määräytymistä. Laissa käsitellään yrityksen veronalaiset tulot sekä mahdolliset vähennykset. (Tomperi & Keskinen 2020, 130.)

Elinkeinotoiminnan käsite on muotoutunut pitkäaikaisten verotuskäytäntöjen myötä. Elinkeinotoiminta on luonteeltaan itsenäistä, riskejä ottavaa, tavoitteellista sekä jatkuvaa ja suunnitelmallista. Elinkeinotoiminnan käsitteeseen sisältyy käytännön tasolla myös tiettyjä muodollisuuksia kuten kirjanpidon pitäminen, palkkojen maksaminen sekä kaupparekisterimerkintä. (Kukkonen & Walden 2020, 65.)

Tuloverotuksen näkökulmasta kryptovaluutat ovat digitaalista omaisuutta eivätkä ne ole arvopapereita tai virallista valuuttaa (Bitcoinkeskus 2022). Kryptovaluuttojen avulla tehdyistä voitoista on maksettava veroa. Kryptovaluutan vaihtamisesta toiseen kryptovaluuttaan syntyy verotettavaa luovutusvoittoa tai vähennyskelpoista luovutustappiota. Verotuksessa ei kuitenkaan huomioida kryptovaluuttojen valuuttakurssimuunnoksia, koska kyseessä ei ole virallinen valuutta. (Kuutti 2017, 85–86; Verohallinto 2020.)

Rahoituspalveluiden myynti on arvonlisäverotonta palvelua arvonlisäverolain 42 pykälän mukaan. Rahoituspalveluiksi luetaan esimerkiksi valuutanvaihto, maksuliike, luotonanto sekä arvopaperikauppa. Keskusverolautakunta sekä Euroopan unionin tuomioistuin (EUT) on ottanut kantaa bitcoin -valuutan arvonlisäverokohteluun (Lamppu & Ruohola 2023, 202,229).

Keskusverolautakunta on vahvistanut ratkaisussaan KVL 2014/34, että bitcoineja pidetään arvonlisäverotuksessa maksuvälineinä. KVL:n ratkaisun mukaan bitcoinien vaihtamisesta viralliseen valuuttaan tai virallisen valuutan vaihtamisesta bitcoineihin perittävää välityspalkkiota oli pidettävä rahoituspalvelu suorittamisesta veloitettuna palkkiona arvonlisäverolain 42 §:n mukaan. Kyseisen pykälän mukaan palkkio on vapautettu arvonlisäverosta.

3.3 Hankintamenon määrittäminen

Omaisuuksien hankintameno täytyy määritellä euromääräisesti verotusta varten. Tällä tarkoitetaan, että myös kryptovaluuttojen hankintameno tulee määritellä euromääräiseen arvoonsa. (Verohallinto 2020.) Rahoitusvälineet, kuten arvopaperit, arvostetaan tilinpäätöstä varten niiden hankintamenon mukaiseen arvoonsa tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän arvoon (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 83).

Erillisarvostuksen periaatteen mukaan kukin hyödyke ja muut merkittävät tase-erät tulee arvostaa hyödykekohtaisesti niin vaihto – kuin rahoitusomaisuudenkin osalta. Esimerkiksi sijoitusluonteiset arvopaperit tulee arvostaa osakekohtaisesti eikä niitä saa arvostaa yhtenä kokonaisuutena. Hyödykkeen arvonnousulla ei tule myöskään kompensoida toisen hyödykkeen arvonalenemaa. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 143.)

Kirjanpitolautakunnan antamassa lausunnossaan 23.10.2012 (numero 1895) on annettu ohjeistus digitaalisen vertaisvaluutan kirjanpidolliseen käsittelyyn. Lausunnon mukaan vertaisvaluuttaa vastaanottaessa niiden arvo muunnetaan Suomen rahaksi maksupäivän kurssiin kirjanpitoa varten. Mikäli arvon määrittäminen kurssiin perustuen ei onnistu, käytetään osapuolten sopimaa

arvoa. Kryptovaluutat arvostetaan maksupäivän mukaiseen arvoonsa. (KILA 2012.)

Rahoitusvälineiden osalta arvonalentuminen esitetään yleensä vain, kun kyseisen rahoitusvälineen arvonalenema on lopullinen, koska arvonalentuminen ei muussa tapauksessa yleensä ole vähennyskelpoinen verotuksessa.

Lopullisuus yleensä toteutuu esimerkiksi konkurssin myötä. Arvonnousuja tuloutetaan lähtökohtaisesti vain, mikäli tehty arvonalenema onkin osoittautunut perusteettomaksi. (Kukkonen & Walden 2020, 180.) Pysyvien vastaavien sijoitusten osalta, mikäli tilinpäätöspäivän markkinahinta on hankintamenoa alhaisempi, tulee arvonalentumakirjaus tehdä. Arvonalentumakirjaus voidaan jättää tekemättä vain, mikäli pystytään todentamaan, että arvonalentuma on tilapäinen. (KILA 1836/2009)

4 Kryptovaluuttojen kirjanpidollinen ja verotuksellinen käsittely käytännössä

Kryptovaluutat ovat virtuaalisia vaihdannan välineitä eivätkä ne ole virallista valuuttaa. Kryptovaluutoilla voi yrityksessä olla erilaisia käyttötarkoituksia. Tämä tuo niiden kirjanpidolliseen ja verotukselliseen käsittelyyn omia haasteitaan ja monia huomioitavia asioita käytännössä. Verohallinnon ja muiden viranomaisten ohjeistukset antavat suuntaviivat kirjanpidolliselle ja verotukselliselle käsittelylle.

Kryptovaluuttojen kirjanpidollinen käsittely vaihtelee riippuen siitä, missä tarkoituksessa yrityksellä kryptovaluutat ovat. Yritys voi esimerkiksi sijoittaa kryptovaluuttaan tai se voi hyväksyä kryptovaluutat maksuvälineenä. Koska mahdollisuudet kryptovaluuttojen kanssa ovat monipuoliset, myös kirjanpidollinen käsittely vaihtelee. On myös mahdollista, että yritys käyttää kryptovaluuttoja monessa eri tarkoituksessa, jolloin yrityksen sisälläkin käsittelytapojakin saattaa olla useampia. (Verohallinto 2020.)

Kirjanpidossa tulee aina noudattaa keskeisimpiä tilinpäätösperiaatteita, mutta näkemykseni mukaan erityisesti varovaisuuden periaate korostuu kryptovaluuttoja käsitellessä. Kryptovaluuttojen arvonvaihtelut saattavat olla todella suuria lyhyelläkin aikavälillä ja sen vuoksi koen varovaisuuden olevan hyvin olennaisessa osassa niiden kirjanpidollisessa käsittelyssä.

Seuraavissa esimerkeissäni käytän kuvitteellisia yrityksiä ja elinkeinotoimintoja. Myös käytettävät kryptovaluutat sekä muut tiedot, kuten ostetun kryptovaluutan lukumäärä ja hinta, ovat täysin kuvitteellisia. Esimerkeissäni en huomioi ollenkaan mahdollista arvonlisäveroa. Esimerkeissäni käyn läpi sanallisesti sekä tiliristikoiden avulla erilaisia ja pääasiassa yleisimpiä tilanteita yrityksen toiminnassa ja verotuksessa.

4.1 Hankintameno

Kirjanpitoa varten kryptovaluutta tulee arvostaa sen euromääräiseen arvoonsa. Kryptovaluuttojen realisoitunut arvonnousu on yritykselle veronalaista tuloa, kun taas siihen liittyvät kulut ovat vähennyskelpoisia menoja. Vaihdantatilanteissa hankintameno on vähennyskelpoinen. Kryptovaluuttojen valuuttakurssimuunnoksia ei verotuksessa kuitenkaan huomioida, koska kyseessä ei ole virallinen valuutta. (Verohallinto 2020.)

Rahoitusomaisuuden sekä muun omaisuuden hankintamenon määrittelyyn ei ole erillistä säännöstä ja silloin hankintameno määritetään todellisen hankintamenon perusteella. Vaihto-omaisuuden osalta hankintameno määritellään joko todellisen hankintamenon tai First in First out (myöhemmin FIFO) – periaatteen mukaisesti. FIFO-periaatteella tarkoitetaan sitä, että jos varastossa on eri aikaan ostettuja samanlaisia hyödykkeitä, vanhemmat hyödykkeet oletetaan myydyksi ensimmäisenä. Mikäli vaatimuksia muuhun käsittelyyn ei ole, hankintamenon määrittelyssä käytetään FIFO-periaatetta. (Verohallinto 2020.)

Yritys B Oy harjoittaa elinkeinotoimintanaan kryptovaluuttojen osto – ja myyntitoimintaa. Yritys ostaa 1.1. 100 kryptovaluuttaa hintaan 10 €/kpl, 1.5. yritys ostaa 100 kryptovaluuttaa hintaan 20 €/kpl ja 1.6. 100 kryptovaluuttaa 30 €/kpl.

Yritys myy 250 kryptovaluuttaa 30.7. hintaan 30 €/kpl. Koska yritys ei ole esittänyt tietoja muusta, voidaan olettaa, että myydessä on käytetty FIFO-periaatetta. Siinä tapauksessa yritys saa myynnistä luovutusvoittoa 3 000 euroa.

Alla kuva jaksotuksen kirjauksesta.

	Pankkitili	Vaihto-omaisuus	Luovutusvoitto
1.1. osto (100 kpl)	1000	1000	
1.5. osto (100 kpl)	2000	2000	
1.6. osto (100 kpl)	3000	3000	
Myynti FIFO -periaatteen mukaisesti (250 kpl)	7500	4500	3000

Kuva 1. Hankintamenon jaksottaminen FIFO-periaatteella

Vaihto-omaisuuden muutos esitetään varaston muutoksen kautta. Vaihto-omaisuus inventoidaan tilikausittain ja sen perusteella lasketaan varaston muutos. Varaston muutos syntyy alkuvaraston ja loppuvaraston erosta, jossa alkuvarasto kuvaa aiemman tilikauden loppuvarastoa. Inventaarion perusteella lasketaan loppuvaraston sisältö ja arvo. Varaston muutos kirjataan tuloslaskelmalle ostoihin ja varaston loppuarvo aktivoidaan taseeseen vaihto-omaisuuteen. Varaston muutoksen kirjaus joko lisää verotettavaa tulosta tai vähentää sitä riippuen siitä, onko varaston määrä kasvanut vai pienentynyt. (Kukkonen & Walden 2020, 171.)

Kryptovaluuttojen hankintamenoon liittyen voidaan todeta sen kirjanpidollisen ja verotuksellisen käsittelyn toteutuvan samaan tyyliin muiden omaisuuksien kanssa. Oli kyse mistä tahansa arvopaperiksi luokiteltavasta tai muusta omaisuudesta, hankintamenon määrittäminen ja jaksottaminen tapahtuu omaisuuslajin perusteella.

4.2 Osto- ja myyntitoiminta

Yrityksen toiminta voi perustua esimerkiksi kryptovaluuttojen ostoon ja myyntiin. Tällä tarkoitetaan sekä kryptovaluutan vaihtamista viralliseksi valuutaksi ja virallisen valuutan vaihtamista kryptovaluutaksi, että kryptovaluutan vaihtamista toiseksi kryptovaluutaksi. Tässä tapauksessa yrityksen tulot muodostuvat sen

saamista luovutusvoitoista. (Verohallinto 2020.) Osto- ja myyntitoiminta viittaa terminä nimenomaan sijoittamiseen.

Yritys voi sijoittaa varojaan kryptovaluuttoihin joko aktiivisesti tai passiivisesti. Esimerkiksi arvopaperikauppaa aktiivisesti käyvä yritys saattaa sijoittaa varojaan samaan tyyliin kryptovaluuttoihin kuin se sijoittaa myös muihinkin osakkeisiin ja rahastoihin. Passiivisesti sijoittavat yritykset yleensä harjoittavat liiketoimintanaan jotain muuta ja lähinnä siinä ohessa sijoittavat ylimääräisiä rahojaan.

Yleisimmin osto- ja myyntitoiminta kryptovaluuttojen parissa on joko vaihto- tai rahoitusomaisuutta, koska kryptovaluuttojen vaihdanta on todennäköisesti melko aktiivista toimintaa. On kuitenkin mahdollista, että yritys sijoittaa varojaan kryptovaluuttoihin myös pitkällä aikavälillä ja silloin on yleisimmin kyse muusta omaisuudesta. Lähtökohtaisesti en tulkitsisi kryptovaluuttoja käyttöomaisuudeksi, koska melko harvoissa tapauksissa käyttöomaisuuden määritelmä täyttyy, varsinkin kun kyse on nimenomaan osto- ja myyntitoiminnasta.

4.2.1 Osto- ja myyntitoiminta rahoitusomaisuudessa

Kryptovaluutta kuuluu lähtökohtaisesti yrityksen rahoitusomaisuuteen, mikäli yritys sijoittaa varojaan tilapäisesti kryptovaluuttoihin. (Ojala 2022; Verohallinto 2020.) Tilapäisellä sijoituksella viitataan alle vuoden kestäväan sijoitukseen. Rahoitusomaisuuden myyntivoitot ovat verotettavia tuloja ja luovutustappiot vähennyskelpoisia kuluja.

Yritys sijoittaa tilapäisesti varojaan 5 000 euroa kryptovaluuttaan. 5 000 eurolla yritys saa kryptovaluuttoja 1 000 kappaletta. Jonkin ajan kuluttua yritys huomaa kryptovaluuttojen arvon nousseen ja päättää myydä kaikki omistamansa 1 000 kappaletta kryptovaluutta 10 000 eurolla. Kaupasta syntyy verotettavaa luovutusvoittoa 5 000 euroa. (Kuva 2.)

	Pankkitili	Rahoitusomaisuus	Luovutusvoitto
Kryptovaluutan osto	5000	5000	
Kryptovaluutan myynti	10000	5000	5000

Kuva 2. Rahoitusomaisuuden luovutusvoitto

Yritys sijoittaa tilapäisesti varojaan 10 000 euroa kryptovaluuttaan ja saa tuolla summalla 10 000 kryptovaluutta. Yritys päätyy hetken kuluttua myymään omistamansa kryptovaluutat ja myyntihetkellä kryptovaluutan arvo on enää 0,50 euroa kappaleelta eli yritys saa myynnistä 5 000 euroa. Yritys tekee siis luovutustappiota 0,50 euroa per kryptovaluutta eli yhteensä 5 000 euroa. Luovutustappio on vähennyskelpoinen verotuksessa. (Kuva 3.)

	Pankkitili	Rahoitusomaisuus	Luovutustappio
Kryptovaluutan osto	10000	10000	
Kryptovaluutan myynti	5000	10000	5000

Kuva 3. Rahoitusomaisuuden luovutustappio

Yritys sijoittaa varojaan tilapäisesti kryptovaluutta A:han 4 000 euron edestä. Puolen vuoden kuluttua se päättää vaihtaa puolet omistamista kryptovaluutoista ja ostaa tilalle kryptovaluutta B:tä 2 500 euron edestä. Ensimmäisen kryptovaluutan myyntihinta on 2 500 euroa eli yritys tekee siitä luovutusvoittoa 500 euroa. Tilinpäätöshetkellä yrityksellä on hallussa 2 000 euron edestä kryptovaluutta A:ta ja 2 500 euron edestä kryptovaluutta B:tä. (Kuva 4.)

	Pankkitili	Rahoitusomaisuus	Luovutusvoitto
A:n osto	4000	4000	
A:n vaihto B:hen		2500 2000	500

Kuva 4. Kryptovaluutan vaihdanta toiseen kryptovaluuttaan

Edellä esitettyjen esimerkkien perusteella voidaan huomata kryptovaluuttojen käsittelyn rahoitusomaisuutena olevan melko samantyylistä verrattuna muihin rahoitusomaisuuteen kuuluvien arvopapereiden kanssa. Sekä luovutusvoittojen että -tappioiden ja vaihdannan toiseen hyödykkeeseen osalta, kirjanpidollinen ja verotuksellinen käsittely tapahtuu samaan tyyliin muiden rahoitusomaisuuteen kuuluvien arvopapereiden kanssa.

4.2.2 Osto- ja myyntitoiminta vaihto-omaisuudessa

Vaihto-omaisuuteen kryptovaluutat kuuluvat silloin, jos yhtiö harjoittaa laajasti esimerkiksi arvopaperikauppaa. Kyse on silloin elinkeinotoiminnasta ja sen vuoksi kryptovaluutat ovat vaihto-omaisuutta. (Ojala 2022; Verohallinto 2020.) Muu vaihto-omaisuus tiliä käytetään muiden vaihto-omaisuuden erien kuin tarvikkeiden, keskeneräisten tavaroiden tai tavaroiden kanssa eli esimerkiksi vaihto-omaisuutena olevien arvopapereiden kanssa. (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 120.)

Yritys Z Oy on arvopaperikauppaa aktiivisesti harjoittava yritys. Tilikauden alkaessa yrityksen taseessa ei ole yhtään vaihto-omaisuusarvopaperia. Tilikauden aikana yritys ostaa ja myy kryptovaluuttoja. Yritys ostaa 1.1. kryptovaluutta A:ta 2 000 eurolla ja myy ne pois 30.4. 3 000 eurolla. 1.5. yritys ostaa kryptovaluutta B:tä 5 000 eurolla 100 kappaletta ja parin päivän päästä myy niistä 50 kappaletta pois 3 000 eurolla. 15.6. Yritys ostaa kryptovaluutta C:tä 1 000 eurolla. Kryptovaluutta B:n ja C:n arvo on tilinpäätöspäivänä sama kuin hankintameno. Yrityksellä on siis tilinpäätöshetkellä hallussaan vaihto-

omaisuusarvopapereita 3 500 euron edestä. Tämä aktivoidaan taseeseen muuhun vaihto-omaisuuteen ja sama summa kirjataan varaston muutokseen, joka oikaisee tilikauden aikana tehtyjä arvopapereiden ostoja. (Kuva 5.)

	<u>Pankkitili</u>	<u>Arvopaperien ostot</u>	<u>Arvopaperien myynnit</u>
Kryptovaluutta A:n osto	2000	2000	
Kryptovaluutta A:n myynti	3000		3000
	<u>Pankkitili</u>	<u>Arvopaperien ostot</u>	<u>Arvopaperien myynnit</u>
Kryptovaluutta B:n osto	5000	5000	
Kryptovaluutta B:n myynti	3000		3000
	<u>Pankkitili</u>	<u>Arvopaperien ostot</u>	
Kryptopvaluutta C:n osto	1000	1000	
	<u>Muu vaihto-omaisuus</u>	<u>Varaston muutos</u>	
Tilinpäätöskirjaus	3500	3500	

Kuva 5. Osto- ja myyntitoiminta vaihto-omaisuudessa

Vaihto-omaisuuden kirjanpidollinen ja verotuksellinen käsittely eroaa melko paljon muiden omaisuuslajien käsittelystä. Kuitenkin yllä olevasta esimerkistä voidaan nähdä, että kryptovaluuttojen kirjanpidollisessa ja verotuksellisessa käsittelyssä vaihto-omaisuutena ei ole suurta eroa muiden vaihto-omaisuuksien käsittelyssä.

4.2.3 Osto- ja myyntitoiminta muussa omaisuudessa

Kryptovaluutta kuuluu yleensä muuhun omaisuuteen, jos yritys on sijoittanut niitä passiivisesti pidemmän aikaa. (Ojala 2022,;Verohallinto 2020.)

Kryptovaluutat kuuluvat muiden arvopaperien tapaan muuhun omaisuuteen, kun toimintaa ei lueta elinkeinotoiminnaksi. Muun omaisuuden arvopaperit, joihin yritys on sijoittanut varojaan pidemmäksi aikaa, kirjataan taseessa

pysyviin vastaaviin sijoituksiin. Niiden tarkoituksena on olla yrityksellä pitkäaikaisena sijoituksena eli vähintään yli vuoden ajan sijoituksena.

Esimerkin yritys päättää tehdä pitkäaikaisen sijoituksen kryptovaluuttoihin ja ostaa kryptovaluuttaa 200 kpl hintaan 5 €/kpl. Kryptovaluuttojen osto tapahtui 1.1.2020. 31.3.2023 yritys huomaa kryptovaluuttojen hinnan nousseen 10 euroon kappaleelta. Se päättää myydä kaikki omistamansa kryptovaluutat. Kryptovaluuttojen vaihdantatilanteissa hankintameno on vähennyskelpoinen, jolloin yritykselle syntyy luovutusvoittoa 5 €/kpl eli yhteensä 1 000 euroa. (Kuva 6.)

	Pankkitili	Sijoitukset	Luovutusvoitto
1.1.2020 osto	1000	1000	
31.3.2023 myynti	2000	1000	1000

Kuva 6. Osto- ja myyntitoiminnan käsittely muussa omaisuudessa

4.3 Kryptovaluutat maksuvälineenä

Yritys voi myös halutessaan hyväksyä kryptovaluutat maksuvälineinä halutessaan sekä myös maksaa niillä ostamiaan tuotteita ja palveluita. Koska kyseessä ei ole virallinen valuutta, yrityksellä ei ole velvoitetta ottaa kryptovaluuttoja vastaan. (Verohallinto 2020.) Kirjanpidossa kryptovaluutat maksuvälineenä kuuluvat vaihtuviin vastaaviin ja rahoitusomaisuuteen. Niitä ei kuitenkaan saa kirjata rahoihin ja pankkisaamisiin niiden luonteen vuoksi. Rahoihin ja pankkisaamisiin kuuluvat erät ovat aina virallista valuuttaa ja kryptovaluutat eivät sellaisia ole. Oikea käsittelytapa kirjanpidossa on kirjata myynnin vastineena saadut kryptovaluutat muihin rahoitusarvopapereihin. (KILA 2012/1895.)

Yritys on päättänyt hyväksyä kryptovaluutat myymiensä palveluiden maksuvälineenä. Yritys myös käyttää kryptovaluuttoja tavaroiden ostamiseen. Asiakas päätyy maksamaan ostamansa palvelun kryptovaluutoilla. Palvelun hinta on 5 000 kryptovaluuttaa ja kyseisellä hetkellä yksi kryptovaluutta maksaa 0,50 euroa. Yritykselle syntyy siis kyseisestä kaupasta 2 500 euroa veronalaista tuloa ja sen rahoitusomaisuuteen kuuluvien kryptovaluuttojen hankintameno on 2 500 euroa.

Yritys huomaa tarvitsevansa uuden tietokoneen elinkeinotoimintaansa varten ja päätyy ostamaan kryptovaluutoilla tietokoneen. Kyseinen tietokone maksaa 1 000 kryptovaluuttaa ja yksi kryptovaluutta maksaa 2 euroa. Tietokoneen hankintamenoksi muodostuu siis 2 000 euroa ja se kirjataan taseen pysyviin vastaaviin koneisiin ja kalustoon. Hankinnan jälkeen yrityksen rahoitusomaisuuteen kuuluvia kryptovaluuttoja on jäljellä 500 euron edestä.

Alla kuva tilanteesta.

	Myynti	Muut rahoitusarvopaperit	Koneet ja kalusto
Palvelun myynti	2500	2500	
Kaluston osto		2000	2000
Kryptovaluuttoja jäljellä		500	

Kuva 7. Kryptovaluutat maksuvälineenä

Edellä olleen esimerkin perusteella voidaan huomata kryptovaluuttojen käsittelyn maksuvälineenä toimivan hyvin samaan tyyliin muiden maksuvälineiden kanssa. Suurimman eron tuohon tuottaa, että kryptovaluutat eivät kuulu rahoihin ja pankkisaamisiin, koska kyseessä on vaihdannan väline eikä virallinen valuutta, joten se luo käsittelyssä eron niin kirjanpidon kuin verotuksenkin osalta.

4.4 Louhinta

Yritys voi myös osallistua kryptovaluutan louhintaan ja saada siitä vastineeksi kryptovaluutta. Louhinnasta vastineeksi saatu kryptovaluutta on sen tilikauden tuloa, jonka aikana se on saatu. Louhinnan kirjanpidollinen käsittely riippuu louhintamenetelmästä ja louhintatoiminnan luonteesta. Esimerkiksi Proof of Work- menetelmä perustuu tuotannontekijöiden käyttöön, jolloin siitä vastineeksi saatu kryptovaluutta voidaan rinnastaa suoritemyynnistä saatuihin tuloihin. Louhinnasta aiheutuvat kulut, kuten laitteiston hankinta sekä sähkökustannukset ovat yritykselle vähennyskelpoista kulua. (Verohallinto 2020.)

Yrityksen louhinnasta vastineeksi saama kryptovaluutta voi kuulua eri omaisuuslajeihin. Omaisuuslaji riippuu niin yrityksen suorittamasta louhintamenetelmästä kuin louhintatoiminnan luonteestakin. Mikäli yrityksen harjoittamaa louhintaa voidaan pitää elinkeinotoimintana, louhinnasta vastineeksi saatu kryptovaluutta kuuluu rahoitusomaisuuteen. (Verohallinto 2020.)

Yritys harjoittaa kryptovaluuttojen louhintaa ja käyttää louhintamenetelmänä Proof of Work -menetelmää. Yritys saa tilikauden aikana kuukausittain louhinnasta 50 kappaletta kryptovaluutta ja yhden kryptovaluutan arvo on kuukaudesta riippuen 1–5 euroa. Koska yrityksen harjoittama liiketoiminta louhinnan parissa luetaan myynnin vastineeksi saaduksi korvaukseksi, saadut tulot kirjataan sekä myyntiin että rahoitusomaisuuteen. Yrityksen kulut, kuten sähkönkulutus, kirjataan kuluksi joka kuukausi. Sähköä kuluu joka kuukausi 50 euron edestä. Yritys maksaa saamillaan kryptovaluutoilla sähkölaskut.

Tilinpäätöshetkellä yrityksellä on siis rahoitusomaisuudessa 1 150 euron edestä kryptovaluuttoja. Kun lasketaan saadut tulot sekä maksetut menot, tilikauden verotettavaksi tulokseksi saadaan 1 150 euroa. Tässä tapauksessa louhinnan kirjanpidollinen käsittely menee samaan tyyliin verraten kryptovaluuttojen hyväksymistä maksuvälineenä.

Alla kuva esimerkistä.

Arvo /kpl		Rahoitusomaisuus		Myyntituotot		Sähkökulut	
tammikuu	2	100	50	100		50	
helmikuu	1	50	50	50		50	
maaliskuu	5	250	50	250		50	
huhtikuu	2	100	50	100		50	
toukokuu	4	200	50	200		50	
kesäkuu	3	150	50	150		50	
heinäkuu	1	50	50	50		50	
elokuu	5	250	50	250		50	
syyskuu	2	100	50	100		50	
lokakuu	4	200	50	200		50	
marraskuu	3	150	50	150		50	
joulukuu	3	150	50	150		50	
			1150	1750			600
Tilinpäätös		Rahoitusomaisuus		Tuloslaskelma			
		1150		600	1750		
tilikauden voitto					1150		

Kuva 8. Louhinnan käsittely Proof of Work -menetelmää käytettäessä

Louhintaa on mielestäni haasteellisempaa käsitellä kirjanpidossa verrattuna esimerkiksi osto – ja myyntitoimintaan. Varsinkin, kun kyse on Proof of Stake – menetelmästä tai muista mahdollisista louhintamenetelmistä. Siihen liittyen viranomaiset eivät ole tuoneet esille ohjeistuksia sen kirjanpidolliseen ja verotukselliseen käsittelyyn yrityksen näkökulmasta ja ainakin omasta näkökulmastani se luo paljon haasteita käsittelylle. Joka tapauksessa louhintatoiminnan luonne sekä siinä käytettävä menetelmä vaikuttavat omaisuuslajin määrittelyyn, joten kirjanpidollinen ja verotuksellinen käsittely voi tapahtua monellakin tapaa ja erota paljonkin eri yritysten välillä.

4.5 Arvonlisäverotus

Keskusverolautakunta sekä Euroopan tuomioistuin ovat antaneet oheistukset kryptovaluuttojen arvonlisäverokäsittelystä nimenomaan sen vuoksi, että kyseessä on vaihdannan väline eikä virallinen valuutta. Virallisen valuutan osalta pankkipalvelut ovat monilta osin vapautettuja arvonlisäverosta.

Keskusverolautakunnan antama lausunto (2014/34) keskittyy vain Bitcoinin vaihdannan arvonlisäverottomuuteen, mutta voidaan uskoa, että kyseinen ohjeistus pätee myös muihin kryptovaluuttoihin. Toistaiseksi ei ole ainakaan annettu muuta ohjeistusta kryptovaluuttojen arvonlisäverollisuuteen liittyen. Annettu ohjeistus koskee vain kryptovaluutan vaihtamiseen viralliseksi valuutaksi tai toisinpäin. Ohjeistus perustuu nimenomaan vaihdannan kuluihin eli esimerkiksi välityspalkkioon valuutan vaihdosta.

Tätä ohjetta voidaan soveltaa esimerkiksi tapauksissa, kun yrityksen toiminta perustuu kryptovaluutan välittämiseen. Yrityksen tuloina on silloin saadut välityspalkkiot. Koska kyseessä on arvonlisäveroton palvelu, sen myynnistä ei makseta arvonlisäveroa eikä siihen liittyvistä ostoista myöskään saa vähentää arvonlisäveroa. Mikäli yritys harjoittaa myös arvonlisäverollista liiketoimintaa, saa niiden osalta arvonlisäveron vähentää myös ostoista.

4.6 Tilinpäätös

Osakeyhtiön tilinpäätös pitää sisällään aina tuloslaskelman, taseen sekä liitetiedot. Osakeyhtiön tuloslaskelmalla esitetään kaikki yrityksen tulot ja menot tilikauden aikana, kun taas tase kertoo yrityksen varat sekä velat. Tase kuvaa siis yrityksen taloudellista asemaa ja tuloslaskelma esittää tiedot tuloksen muodostumisesta. Yhtiön koosta riippuen pakollisia tilinpäätöksen osia saattaa olla myös toimintakertomus sekä rahoituslaskelma. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 80,83–84.)

Oikean ja riittävän kuvan antamiseksi tilinpäätöksen liitetiedoissa tulee esittää tieto kryptovaluuttojen arvostusperiaatteista ja –menetelmistä. Olennaisuuden periaatteen mukaisesti myös tieto kryptovaluuttojen kokonaismäärästä tulee esittää liitetiedoissa, kun kyseessä on olennainen tieto. (KILA 2012/1895) Olennaisuuden periaatteen mukaisesti yrityksen koko sekä toiminnan luonne vaikuttavat siihen, milloin tiedot tulee esittää liitetiedoissa. Pien- ja mikroyritykset ovat kuitenkin vapautettu tietyltä osin liitetiedoissa esitettävistä tiedoista. Pien- ja mikroyritysten ei esimerkiksi tarvitse antaa liitetietoa vaihto-

omaisuuden arvostusperiaatteesta, mikäli ne on arvostettu FIFO-periaatteen mukaisesti. Liitetieto tulee antaa, mikäli on käytetty muuta periaatetta. Pien- ja mikroyritysten ei myöskään tarvitse antaa arvostusperiaatteita muiden rahoitusvälineiden osalta, jos rahoitusväline on arvostettu enintään todennäköiseen arvoon. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2018, 82,84.)

Rahoitusvälineen hankintameno tulee tilinpäätöksessä arvostaa joko hankintamenoon tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän luovutushintaan. Mikäli arvo on tilinpäätöspäivänä hankintamenoa alhaisempi, tulee arvonalenema tilinpäätökseen kirjata. Kryptovaluuttojen osalta tämä voi olla haasteellista, mikäli palvelusta ei saada raporttia, josta tilinpäätöspäivän arvo kävisi ilmi. Kuitenkin, mikäli sellainen raportti löytyy, mahdollinen arvonalenema tulee kirjata tilinpäätökseen, jos muuta tietoa ei ole esittää. Jos arvo kuitenkin ennen tilinpäätöksen valmistumista olisikin noussut hankintamenoon tai sitä korkeammaksi, ei arvonalentumista tarvitsisi kirjata. Mikäli palvelusta ei ole saatavilla raporttia, josta tilinpäätöspäivän arvo kävisi ilmi ja kyseessä olisi olennainen tieto, kirjaisin tilinpäätökseen hankintamenon. Tuossa tapauksessa itse varovaisuuden periaatteen mukaisesti lisäisin arvostusperiaatteen myös tilinpäätöksen liitetietoihin.

Yritys omistaa hankintahinnaltaan 2 000 euron edestä kryptovaluuttoja. Kryptovaluutat ovat yrityksen taseessa pysyvissä vastaavissa. Tilinpäätöksessä kryptovaluuttojen arvo onkin vain 1 500 euroa eikä se tilinpäätöksen teon aikana ole siitä noussut. Tilinpäätökseen tulee siis kirjata arvonalentumakirjaus. Arvonalentuma ei kuitenkaan verotuksessa ole vähennyskelpoinen, koska ei voida todeta sen lopullisuutta.

Seuraavassa tilinpäätöksessä kyseisten kryptovaluuttojen tilinpäätöspäivän arvo on noussut 3 000 euroon. Aiempaan tilinpäätökseen kirjattu arvonalenema tulee siis palauttaa tähän tilinpäätökseen. Arvonnousua ei kuitenkaan kirjata, vaan tehdään vain arvonaleneman purku kirjaus. Tämä arvonaleneman palautus ei ole verotettavaa tuloa.

Alla kuva tilanteesta.

	Sijoitukset		Arvonalema		Arvonaleman palautus
Arvonalema	500		500		
Arvonaleman palautus		500			500

Kuva 9. Arvonalentuman kirjaus

Suuryritysten ja yleisen edun kannalta merkittävien yritysten tulee laatia rahoituslaskelma osana tilinpäätöstä. Rahoituslaskelmalla annetaan selvitys varojen hankinnasta sekä niiden käytöstä tilikauden aikana. Rahoituslaskelman tarkoituksena on täydentää tuloslaskelmassa ja taseessa annettuja tietoja. Rahoituslaskelmalla yrityksen rahavirrat jaetaan kolmeen osaan, joita ovat liiketoiminnan, investointien sekä rahoituksen rahavirrat. Liiketoiminnan rahavirrat pitävät sisällään esimerkiksi tuotteiden ja palveluiden myynneistä saadut tulot, palkat sekä liiketoiminnan muita kuluja, jotka liittyvät nimenomaan elinkeinotoimintaan. Investointien rahavirrat pitävät sisällään pysyvien vastaavien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden ostot ja myynnit sekä saadut tuotot pysyvien vastaavien sijoituksista, mikäli ne eivät kuulu liiketoiminnan rahavirtoihin. Rahoituksen rahavirtoihin kuuluu maksullinen oman pääoman lisäys, pääomalainojen nostot ja takaisinmaksut sekä maksetut osingot ja muut varojenjaot. (Leppiniemi & Kykkänen 2023, 152–154.)

Oman tulkintani perusteella kryptovaluutat ja yrityksen toiminta kryptovaluuttojen parissa ei käy ilmi rahoituslaskelmalta, koska rahoituslaskelma pitää sisällään esimerkiksi saadut myyntituotot euromääräisinä sekä ostetut kulut. Siitä ei käy sen tarkemmin ilmi, mikä on ollut maksuväline tai saadun suorituksen valuutta tai vastine. Rahoituslaskelma pitää sisällään vain euromääräisiä lukuja eikä se tuo sen tarkemmin esille, että mitä on myyty ja millä vastineella.

5 Pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli perehtyä kryptovaluuttoihin ja niiden käsittelyyn kirjanpidossa sekä laatia mahdollisimman monipuolinen ja yleisluonteinen ohjeistus kryptovaluuttojen kirjanpidolliselle ja verotukselliselle käsittelylle. Opinnäytetyössä tarkoituksena oli myös huomioida mahdolliset haasteet, mitä kryptovaluutat saattavat tuoda mukanaan.

Rajasin opinnäytetyöni koskemaan osakeyhtiöitä. Mielestäni kuitenkin ohjetta on mahdollista soveltaa jonkin verran myös muissa yhtiömuodoissa. Kuitenkaan omaisuuslajit eivät ole samoja muiden yhtiömuotojen verotuksessa, joten se rajoittaa sovellettavuutta. Rajasin opinnäytetyöni ulkopuolelle erikoisimmat tapaukset kryptovaluuttojen parissa, kuten osingon jakamisen kryptovaluutoilla.

Teoriaosuudessa käsittelin kryptovaluuttoja hyvinkin yleisellä tasolla. En perehtynyt yleistäsoa laajemmin niiden toimintaperiaatteisiin enkä esimerkiksi sivustoihin, joissa kryptovaluutoilla voi käydä kauppaa. En myöskään ottanut minkäänlaista kantaa siihen, onko yrityksen toiminta kryptovaluuttojen parissa kannattavaa vai ei.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että kaikkien tekemieni esimerkkien kirjanpidollinen ja verotuksellinen käsittely ei kauheasti eroa siihen, että onko käsiteltävänä kryptovaluutat vai esimerkiksi muut osakkeet. Kirjaustyylin määrittelee omaisuuslaji ja toiminnan luonne. Näkemykseni mukaan erot käsittelyssä liittyvät lähinnä käytettyihin kirjanpitotileihin, mutta tiliryhmät pysyvät pääsääntöisesti kuitenkin samana eli esimerkiksi rahoitusomaisuuden osalta osto- ja myyntitoiminnan luovutusvoitot kirjataan rahoitusomaisuuden luovutusvoittoihin ja luovutustappiot rahoitusomaisuuden luovutustappioihin.

Suurena haasteena on kuitenkin louhinta, koska sen käsittelyyn vaikuttaa niin louhintatoiminnan luonne kuin käytetty louhintamenetelmäkin. Viranomaiset eivät ole ottaneet kantaa louhinnan verotukseen elinkeinotoiminnan näkökulmasta kuin yhden louhintamenetelmän kautta, joten eri menetelmää

käytettäessä täytyy käyttää hyvinkin paljon omaa tulkintaa tai selvittää asiaa esimerkiksi verohallinnolta.

Yleisesti voidaan todeta, että mahdollisesti haasteita saattaa aiheuttaa kryptovaluuttojen välityspalvelusta saadut raportit. Raportit eivät välttämättä pidä tarpeeksi tietoa sisällään esim. kryptovaluutan sen hetkisestä arvosta ja se tuo kirjanpitoon tiettyjä haasteita varovaisuuden parissa. Tilinpäätökseen kryptovaluutta tulisi arvostaa tilinpäätöspäivän arvoonsa ja kuitenkin korkeintaan hankintamenoon ja mikäli tilinpäätöspäivän arvoa ei ole saatavilla, saattaa tilinpäätöksessä esitetty arvo erota suurestikin kryptovaluutan oikeasta arvosta. Tämä herättää tietysti kysymyksiä, antaako tilinpäätös siinä tilanteessa oikean ja riittävän kuvan yrityksen taloudellisesta asemasta.

Haasteena on myös viranomaisten antamien ohjeiden tulkinnallisuus. Ohje ei välttämättä suoraan vastaa kysymykseen tai se saattaa jättää paljon tulkinnan varaan, jolloin kirjanpidollisesta näkökulmasta täytyy toimia hyvinkin varovaisesti. Esimerkiksi Verohallinnon ohjeistus virtuaalivaluuttojen käsittelystä ei käsittele elinkeinotoiminnan osalta mahdollisia erityistilanteita, kuten jo aiemmin mainittua osingonjakoa kryptovaluutoilla.

Jatkoaiheena voisi tehdä selvityksen muiden yhtiömuotojen osalta verotuksellisesta sekä kirjanpidollisesta käsittelystä, koska omaisuuslajit ovat erilaisia eri yhtiömuodoissa. Toiminnan kannattavuutta kryptovaluuttojen parissa toimiessa olisi mielenkiintoista selvittää esimerkiksi tutkimalla onko tietyt toimintamallit kannattavia vai ei ja millainen toiminta olisi kannattavinta.

Lähteet

Bitcoinkeskus. 2022. Kryptovaluutta verotus eli virtuaalivaluuttojen verotus.
<https://bitcoinkeskus.com/virtuaalivaluuttojen-verotus/> Luettu 4.4.2023.

Finanssivalvonta. 2019. Virtuaalivaluutat.
<https://www.finanssivalvonta.fi/kuluttajansuoja/virtuaalivaluutat/> Luettu 1.2.2023.

Hallipelto, A. 2021. Talousosaaminen 2020 luvulla. Tietosanoma.

Hyppänen, A. 2022. Kryptovaluutta louhinta – Aloittelijan opas.
<https://bitcoinkeskus.com/kryptovaluuttojen-louhinta/> Luettu 26.3.2023.

Hyppänen, A. 2023. Mikä on kryptovaluutta?
<https://bitcoinkeskus.com/kryptovaluutta/> .Luettu 26.11.2023

Kent, P & Bain, T. 2020. Cryptocurrency Mining for Dummies. John Wiley & Sons, Inc.

Keskusverolautakunta 20.8.2014/34.

Kirjanpitolautakunta. 2012. Lausunto 1895. <https://kirjanpitolautakunta.fi/-/digitaalisen-vertaisvaluutan-kasittelysta-kirjanpidos-1>. Luettu 20.11.2023.

Kirjanpitolautakunta. 2009. Lausunto 1836. <https://kirjanpitolautakunta.fi/-/sijoitussidonnaisen-kapitalisaatiosopimuksen-tuoton-kirjaamin-1> Luettu 26.11.2023.

Kukkonen, M & Walden, R. 2020. Elinkeinoverolaki käytännössä. Alma Talent Verkkokirjahylly.

Kuutti, W. 2017. Kryptovaluutat ja lohkoketjut, mahdollisuus vai uhka? Books on Demand.

Lamppu, K & Ruohola, T. 2023. Arvonlisäverotus käytännössä. Alma Talent Verkkokirjahylly.

Leppiniemi, J & Kaisanlahti, T. 2016. Kirjanpitolaki – kommentaari. 4. Uudistettu painos. Alma Talent Verkkokirjahylly.

Leppiniemi, J & Kaisanlahti, T. 2018. Pieniyhtiön tilinpäätös: säännökset ja hallituksen vastuu. Alma Talent Verkkokirjahylly.

Leppiniemi, J & Kykkänen, T. 2023. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. Alma Talent Verkkokirjahylly.

Northcrypto 2023a. Mitä ovat kryptovaluutat?
<https://www.northcrypto.com/fi/about/cryptocurrency> . Luettu 12.2.2023

Northcrypto 2023b. Kryptovaluuttojen louhinta.
<https://www.northcrypto.com/fi/about/mining> .Luettu 26.11.2023.

Ojala, M. 2022. Virtuaalivaluutat osakeyhtiön tuloverotuksessa.
<https://tilisanomat.fi/asiantuntija-vastaa/kysy-verotuksesta/virtuaalivaluutat-osakeyhtion-tuloverotuksessa> Luettu 4.4.2023.

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.

Quinones, A & Nakamoto, S. 2021. Bitcoin ja Monero – kryptovaluuttojen kuninkaat. Oppian.

Tilisanomat. 2022. <https://tilisanomat.fi/teknologia/kryptovaluutat-kirjanpidossa-ja-verotuksessa-virtuaalinen-vuoristorata> . Luettu 4.12.2022.

Tomperi, S. & Keskinen, V. 2020. Kirjanpidon erityiskysymyksiä. Edita.

Verohallinto. 2020. Virtuaalivaluuttojen verotus. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48411/virtuaalivaluuttojen-verotus3/> Luettu 28.3.2023.

Verohallinto. 2021. Yhteisön käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verokohtelu. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48258/yhteis%C3%B6n-k%C3%A4ytt%C3%B6omaisuusosakkeiden-luovutusten-verokohtelu2/> .Luettu 26.11.2023